

ZORBALIK

İDİL REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ ÖĞRETMEN BÜLTENİ

Bu sayıda neler var:

- Zorbalık
- Zorbalık Türleri
- Zorbalığın Nedenleri
- Yaş Farklılıkları
- Cinsiyet Farklılıkları
- Akran Zorbalığını Önleyici Okul Yaklaşımı

ZORBALIK

Zorbalık, okullarda yaşanan oldukça yaygın bir şiddet türüdür ve güçlü olan bireyin kendi kazanç ve memnuniyeti için kendisine karşı koyamayacak kadar güçsüz olana tekrarlayan ve acı veren nitelikte fiziksel, psikolojik, sosyal veya sözel saldırılarda bulunmasıdır. Bir başka deyişle, kendilerinden yaşça daha küçük ya da fiziksel olarak daha güçsüz olan öğrencilerin yaşça büyük ya da güçlü olan öğrenciler tarafından hırpalanması ya da küçük düşürülmesi anlamına gelen zorbalık, anaokulundan liseye hatta üniversiteye kadar birçok alanda büyük ölçüde sorun teşkil etmektedir.

Genel anlamda bir eylemin zorbalık olarak tanımlanabilmesi için bazı temel ölçütler gerekmektedir. Bunlar,

- Kasıtlı olarak zarar verme amacıyla saldırgan davranışlarda bulunulması
- Bu olumsuz eylemlerin bir kez değil, sürekli bir şekilde uygulanıyor olması
- Taraflar arasında güç dengesinin eşit olmaması
- Genellikle sistematik ve organize davranışlardan oluşması

ZORBALIK TÜRLERİ

Doğrudan zorbalık: Fiziksel ve sözel zorbalık

- Direkt ve açık olarak karşıdaki kişi üzerindeki güç, statü ve hakimiyet gösterme isteğidir.
- Kişiye yönelik açık saldırı içerir.
- Zorbaliğa maruz kalan kişi zorbanın kim olduğunu bilir.

Dolaylı zorbalık: İlişkisel ve siber zorbalık

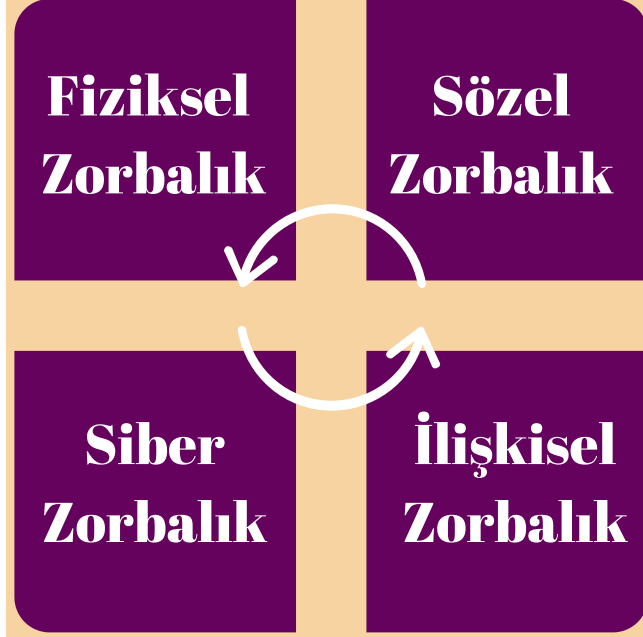
- Amaç kişinin içinde bulunduğu sosyal ilişkileri etkilemektir.
- Kişiye karşı dolaylı olarak saldırı içerir.
- Üçüncü kişiler yoluyla yapılabilir.
- Zorbaliğa maruz kalan kişi zorbanın kim olduğunu bilmeyebilir.

1. FİZİKSEL ZORBALIK

Fiziksel zorbalık: Öğrenciye yönelik olarak yapılan fiziksel güç içeren davranışlardır.

- Tekme atmak
- Tokat atmak
- Çelme takmak
- Vurmak
- İtmek
- Tükürmek
- Saçını çekmek, kesmek
- Isırmak
- Kalem batırmak
- Sandalyesini altından çekmek veya sandalyesine boya sürmek
- Eşyalarına zarar vermek, eşyalarını çalmak
- Haraç almak • Sınıfa/tuvalete kilitlemek
- Tuvaletin kapısını izinsiz açmak
- Uygunsuz el hareketleri yapmak
- Kızların eteklerini açmak, erkeklerin pantolonlarını indirmek
- Okul çıkışında darp etmek

- Fiziksel zorbalık okullarda en sık görülen zorbalık türüdür.
- Diğer zorbalık türlerine kıyasla öğretmenler/öğrenciler tarafından kolaylıkla tespit edilir.
- Araştırmalar öğretmenlerin fiziksel zorbalığı diğer zorbalık türlerine kıyasla daha çok önemsediğini ve ciddiye aldığını göstermektedir.

2. SÖZEL ZORBALIK

Sözel zorbalık: Öğrenciye veya ailesine yönelik olarak yapılan olumsuz yargılar, atıflar veya sözel davranışlardır.

- İsim/lakap takmak
- Hakaret etmek
- Küfürlü konuşmak
- Alay etmek, dalga geçmek
- Bağırmak
- Azarlamak
- Laf ile sataşmak
- Küçük düşürücü sözler söylemek
- Okullarda sıklıkla görülmektedir.
- Sözel zorbalığın öğretmenler/öğrenciler tarafından fark edilmesi daha zordur.

3. SİBER ZORBALIK

Siber zorbalık: Teknolojinin gelişmesi ile birlikte hayatımıza giren bilgisayar ve cep telefonlarını kullanarak yapılan davranışlardır.

- Kişiden habersiz onun bilgilerini kullanarak hesap açmak
- Sosyal medya aracılığıyla uygunsuz içerik paylaşmak
- Sosyal medyada kötü yorumlar yazmak ve hakaret etmek
- Sosyal medya hesaplarından dışlamak
- İzinsiz olarak fotoğrafını/videosunu paylaşmak
- Özel fotoğraflarını ve görüşmelerini başkaları ile paylaşmak

3. İLİŞKİSEL ZORBALIK

İlişkisel zorbalık: Öğrencinin sosyal ilişkilerine zarar vermeyi hedefleyen davranışlardır

- Hakında dedikodu yapmak ve yaymak
- Asılsız söylentiler yaymak
- Sırlarını ortaya çıkarmak
- Arkadaş grubundan dışlamak, soyutlamak
- Yanına oturmasını istememek
- Toplum içinde utandırmak veya küçük düşürmek
- Jest ve mimikler ile istenmediğini hissettirmek
- Oyuna almamak, oyundan dışlamak
- Küsmek

Öğretmenler/öğrenciler tarafından fark edilmesi en zor olan türdür. Bu nedenle diğer türlerine kıyasla etkilerinin daha yaralayıcı/ciddi olduğu düşünülmektedir.

AYIN KİTAP ÖNERİLERİ

ZORBALIĞIN NEDENLERİ

Sözel zorbalık: Öğrenciye veya ailesine yönelik olarak yapılan olumsuz yargılar, atıflar veya sözel davranışlardır.

- İsim/lakap takmak
- Hakaret etmek
- Küfürlü konuşmak
- Alay etmek, dalga geçmek
- Bağırmak
- Azarlamak
- Laf ile sataşmak
- Küçük düşürücü sözler söylemek
- Okullarda sıklıkla görülmektedir.
- Sözel zorbalığın öğretmenler/öğrenciler tarafından fark edilmesi daha zordur.

YAŞ FARKLILIKLARI

- Akran zorbalığı her sınıf düzeyinde görülmektedir. Ancak en yoğun olarak ilkokulun son yıllarında ortaya çıktığı, en çok ortaokul döneminde görüldüğü ve ergenlerin liseye başlaması ile problemin sıklığının azaldığı bulunmuştur.
- Akran zorbalığı ile karşılaşma riskinin her öğretim kademesinin ilk yılında daha fazla olduğu bilinmektedir. Özetle, ilkokul 1. sınıf, ortaokul 5. sınıf ve lise 9. sınıfta olan öğrencilerin akran zorbalığına uğrama olasılıkları diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha yüksektir. Zorbalık yapanların kendilerini koruma becerileri daha zayıf olan ve yaşça kendilerinden daha küçük olan öğrencileri hedef olarak seçtikleri gözlenmektedir.
- Yaşa bağlı olarak zorbalık türü de değişmektedir.
- Yaş arttıkça fiziksel zorbalık türünde azalma gözlenirken, sözel zorbalık türünde ise artış olduğu tespit edilmiştir. ilkokul yıllarında daha çok fiziksel ve sözel, ortaokul yıllarında daha çok sözel ve ilişkisel, lise yıllarında ise daha çok ilişkisel ve siber zorbalık görülmektedir.

CİNSİYET FARKLILIKLARI

Genel olarak, erkeklerin kızlara oranla daha fazla zorbalık yaptığı ve daha fazla zorbalığa maruz kaldığı bulunmuştur. Ancak zorbalık türüne göre cinsiyet farklılıkları bulunmaktadır.

- Erkeklerin kızlara kıyasla daha sıklıkla fiziksel zorbalık yaptığı ve maruz kaldığı
- Kızların erkeklere kıyasla daha sıklıkla ilişkisel zorbalık yaptığı ve maruz kaldığı
- Erkeklerin ve kızların ise benzer oranda sözel zorbalık yaptığı ve maruz kaldığı bulunmuştur.

AKRAN ZORBALIĞINI ÖNLEYİCİ OKUL YAKLAŞIMI

- Akran zorbalığı konusunda bütüncül bir okul yaklaşımı geliştirilmeli.
- Akran zorbalığı konusunda öğretmenlere ve okuldaki tüm çalışanlara yönelik açık, net ve tutarlı bilgiler verilmeli ve destek sağlanmalı.
- Akran zorbalığının tanımı herkes için aynı olmalı.
- Akran zorbalığı hakkında kesin kural ve politikalar geliştirilmeli.
- Okulda 'Akran Zorbaliğini Önleme Komisyonu' kurulmalıdır.
- Okulda ve okul çevresinde zorbalık olaylarının en sık görüldüğü yerlerde güvenlik için ek önlemler alınmalı.
- Öğretmenlere akran zorbalığı konusunda tekrarlayıcı eğitimler/seminerler verilmeli ve öğretmenler desteklenmeli.
- Öğretmenler, akran zorbalığını önleme ve müdahale politikalarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi konusunda katkıda bulunmalı.
- Akran zorbalığı olayına karışan öğrenciler (tüm roller için) tespit edilmeli ve uygun müdahaleler gerçekleştirilmeli.
- Ebeveynlere akran zorbalığı konusunda bilgilendirme seminerleri düzenlenmeli ve onların müdahale sürecine katılması sağlanmalı.

ÖĞRETMENLER NELER YAPABİLİR? (UZUN VADELİ)

1. Öğrencilerinize akran zorbalığı hakkında bilgi verin.

2. Olumlu rol model olun, zorbalık olaylarına hemen müdahale edin.

3. Öğrencilerle yakın ve sıcak ilişkiler kurun.

4. Aileler ile mutlaka işbirliği halinde olun.

5. Öğrencilerinizi yakından gözlemleyin.

6. Zorbalık olaylarına karışan öğrencileri psikolojik danışmana yönlendirin.

